

รายงานการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูป
ผลิตภัณฑ์มะขาม จังหวัดเพชรบูรณ์

**Factor Affecting the Accounting Tamarind products Community
Enterprises in Phetchabun Province**

รุ่งลักษณ์ ดีแจ่ม และคณะ
สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2559

รายงานการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูป
ผลิตภัณฑ์มะขาม จังหวัดเพชรบูรณ์

**Factor Affecting the Accounting Tamarind products Community
Enterprises in Phetchabun Province**

ผู้ร่วลักษณะ ดิแ่งม

สาขาวิชาการบัญชี

คณะวิทยาการจัดการ

ดร.เจน จันทรสุภาแสน

สาขาวิชา บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป)

คณะวิทยาการจัดการ

ทุนอุดหนุนโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2559

(**)

ชื่องานวิจัย	ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูป ผลิตภัณฑ์มะขาม จังหวัดเพชรบูรณ์ Factor Affecting the Accounting Tamarind products Community Enterprises in Phetchabun Province
ผู้วิจัย	รุ่งลักษณ์ ดีแจ่ม
ผู้ร่วมวิจัย	ดร.เจน จันทรสุภาเสน
สาขาวิชา	การบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 2559

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์ มีประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 กลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สัมภาษณ์ ทัศนศึกษา และแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนการบันทึกบัญชี และเอกสารที่มีอยู่ในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน ความต้องการข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปมะขามของจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีแหล่งวัตถุดิบมาจากภายในจังหวัด โดยส่วนใหญ่ผู้มีหน้าที่ผู้จัดทำบัญชีมีอายุระหว่าง 26-45 ปี ซึ่งมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและการศึกษาปริญญาตรีในสาขาวิชาอื่นๆ ที่ไม่ใช่สาขาวิชาการบัญชี ทำให้ทราบว่าผู้จัดทำบัญชีส่วนมากไม่มีความรู้ทางด้านบัญชี และได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งมากกว่า 5 ปีตั้งแต่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ก่อตั้ง ได้ผ่านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2 – 3 ครั้ง จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

พบว่าระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีในระดับมากที่สุด โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี คือ ด้านเครื่องมือเครื่อง

ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี ด้านความรู้ความสามารถ และด้านความช่วยเหลือ/คำปรึกษาจากหน่วยงานต่างๆ ตามลำดับ

คำสำคัญ : บัญชี, วิสาหกิจชุมชน

(*๑*)

Research title	Factors Affecting the Accounting of Tamarind Products Community Enterprises in Phetchabun Province
Researcher	Rungluksana Deejam
Co-researcher	Mr. Jane Chantarasupasen
Major	Accounting Phetchabun Rajabhat University, 2016

Abstract

The purpose of this research is to investigate factors affecting the accounting of tamarind products community enterprises in Phetchabun province. The samples of the study were divided into 9 groups. The research instruments were observation and questionnaire, aiming at investigating the current accounting and documenting procedures, problems, obstacles, and needs of the participants. The data were analyzed by using means ($\bar{X}$), standard deviation (SD), and content analysis.

The findings of the study showed that, in tamarind products community enterprises in Phetchabun province, which mainly get product resources from the community, the majority of the accountants were aged between 26 – 45. Mostly, their education level was lower than bachelor degree. Some had bachelor degree in various fields, but not in accounting. This indicates that most accountants do not have knowledge about accounting. These accountants have worked with these community enterprises for more than five years or since the community enterprises were established. They were trained in accounting about 2-3 times from relevant government agencies.

Moreover, it was found that the problems and obstacles that affect the accounting of these community enterprises were the lack of machines/tools used in work, documenting and accounting methods, knowledge about accounting, and support/advice from the government agencies, respectively.

Keywords: Accounting, community enterprises

(*ค*)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยคำแนะนำต่างๆ จากคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่สละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ที่รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ให้แก่ผู้วิจัย จึงขอบพระคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้มา ณ ที่นี้ด้วย

รุ่งลักษณ์ ดีแจ่มและคณะ

10 มีนาคม 2560

(***)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย.....	3
1.4 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.6 นิยามศัพท์.....	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน.....	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชีและระบบบัญชี.....	9
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	19
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	19
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	19
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	20
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	20
3.5 ข้อจำกัดในการศึกษา.....	21
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์.....	22
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	29
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	29
5.2 อภิปรายผล.....	30
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	32

(*จ*)

สารบัญ

หน้า

บรรณานุกรม.....	33
ภาคผนวก.....	35
ประวัติคณะผู้วิจัย.....	40

(*๑*)

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงประเภทของการบัญชี.....	11
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุของผู้จัดทำบัญชี.....	22
4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้จัดทำบัญชี.....	23
4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาที่ผู้จัดทำบัญชีศึกษา.....	23
4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้จัดทำบัญชีของกลุ่ม.....	24
4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการผ่านการฝึกอบรม การจัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	24
4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนครั้งที่ได้รับ การฝึกอบรมการจัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน.....	25
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผล ต่อการจัดทำบัญชี ด้านความรู้ความสามารถทางการบัญชีเป็นรายชื่อ.....	25
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผล ต่อการจัดทำบัญชี ด้านเอกสารและวิธีการบัญชีเป็นรายชื่อ.....	26
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผล ต่อการจัดทำบัญชี ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นรายชื่อ.....	26
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้านความช่วยเหลือและคำปรึกษาจากหน่วยงานต่างๆ เป็นรายชื่อ.....	27

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสร้าง ความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร มุ่งพัฒนาระบบการสร้างหลักประกันรายได้ของเกษตรกรให้มีความมั่นคงและครอบคลุมเกษตรกรทั้งหมด พัฒนาระบบประกันภัยพืชผลการเกษตร ส่งเสริมระบบการทำเกษตรแบบมีพันธสัญญาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกร สร้างแรงจูงใจให้เยาวชน เกษตรกรรุ่นใหม่และแรงงานที่มีคุณภาพเข้าสู่อาชีพเกษตรกรรม พัฒนาสถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนให้เป็นกลไกสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารที่มีต้นทุนต่ำที่เป็นผลมาจากข้อตกลงการเปิดการค้าเสรี (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙)

วิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากสามารถพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการสร้างงานและสร้างอาชีพให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน มีการนำเอาวัตถุดิบ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศให้อยู่ดีมีสุข ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ซึ่งได้น้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดินทร์ สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร มาใช้เป็นแนวทาง ซึ่งเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้นั้นรากฐานการพัฒนาที่สำคัญของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจชุมชน เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน

จังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ในภาคเหนือ และเป็นจังหวัดที่มีแนวเขตติดต่อกับระหว่างภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ประมาณเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ กันเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 12,668,416 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,917,700 ไร่ ส่วนที่กว้างที่สุด ของจังหวัดจากด้านตะวันออกถึงตะวันตก กว้าง 55 กิโลเมตร ส่วนที่ยาวที่สุดวัดจากเหนือสุดถึงใต้สุดยาว 296 กิโลเมตร สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 114 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยเส้นทางรถยนต์ 346 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 21 การปกครองแบ่งออกเป็น 11 อำเภอ 117 ตำบล 1,366 หมู่บ้าน 23 เทศบาล (3 เทศบาลเมือง 20 เทศบาลตำบล) 103 องค์การบริหารส่วนตำบล (กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัด

เพชรบูรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร) วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์ ยังขาดความรู้การจัดทำบัญชี วิธีการทางบัญชีที่ถูกต้อง เป็นเหตุให้เกิดข้อผิดพลาด (ขวัญชนก, 2556)

จากปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยคาดหวังว่าข้อค้นพบที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้ จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางแผน และตัดสินใจเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยนำปัญหาที่เกิดขึ้นจริงไปประกอบการวางแผนเพื่อพัฒนาให้การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ จังหวัดเพชรบูรณ์มีความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลการเงินและธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน สร้างผลตอบแทนที่มั่นคงแก่สมาชิกและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืนต่อไป

ปัจจุบันจังหวัดเพชรบูรณ์มีวิสาหกิจชุมชนที่แปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามที่จดทะเบียนแล้ว และดำเนินกิจการอยู่ในปัจจุบันมี 9 แห่ง ดังนี้

อำเภอ	จำนวน
เมืองเพชรบูรณ์	3
หนองไผ่	1
เขาค้อ	1
หล่มสัก	1
หล่มเก่า	2
วังโป่ง	1
รวม	9

1.2 วัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

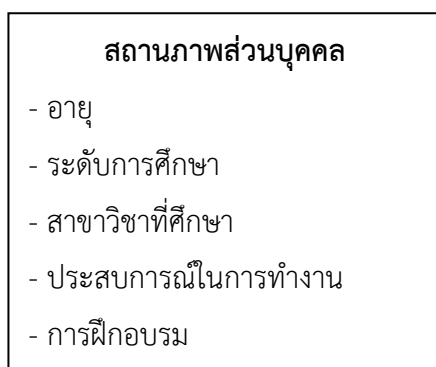
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชี ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

ขอบเขตด้านพื้นที่

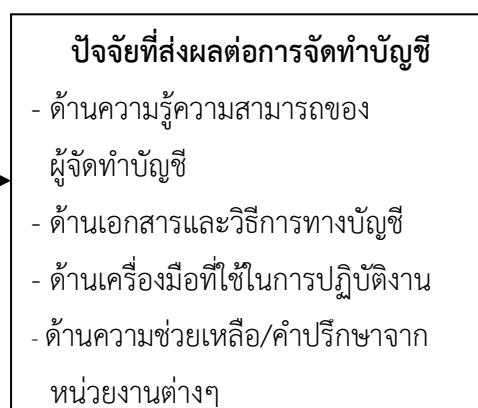
- ประชากร คือผู้จัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรภายหลังการประกาศ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

1.4 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์
2. สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาปัจจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ทำให้ทราบถึงรายงานทางการเงินที่น่าเชื่อถือ เพื่อใช้ในการตัดสินใจและวางแผนการดำเนินธุรกิจต่อไป

1.6 นิยามคำศัพท์

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์

การบัญชี หมายถึง ศิลปะของการรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีคือ การให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในแต่ละกิจกรรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาโครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขาม จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้พิจารณาเลือกแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชี
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

รูปแบบและความหมายของวิสาหกิจชุมชน

คำว่า “ วิสาหกิจ” แปลจากภาษาอังกฤษว่า “ Enterprise” ซึ่งจะแปลว่า การประกอบการ แต่เรามักจะคุ้นกับคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” เท่านั้น วันนี้สถานการณ์เปลี่ยนไป มีคำว่า วิสาหกิจชุมชน เกิดขึ้นผู้คนเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชนจนกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์หรือผลิตผล โดยครอบครัวในชุมชนโดยองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนโดยมีหลักการคิดที่สำคัญคือ สร้างความหลากหลายของผลิตผลและผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว สร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเอง และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ที่อยู่ร่วมในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและเอาเปรียบผู้บริโภควิสาหกิจชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เลี้ยงตนเองได้ พึ่งตนเองได้ซึ่งมิได้หมายถึงการพึ่งพาภายนอก วิสาหกิจชุมชนจะเป็นการเพิ่มศักยภาพของระบบเศรษฐกิจระดับชุมชนในการพัฒนาความร่วมมือกับระบบเศรษฐกิจภาพรวม เพราะการที่ชุมชนไม่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอก ย่อมหมายถึงโอกาสในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันจะเป็นไปได้มากขึ้น อันเป็นหลักการที่นำไปสู่ “การเป็นฐานรากทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจระดับประเทศอย่างแท้จริง”

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการ ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอนโดยภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือ เครือข่ายองค์กร

หมายถึง วิสาหกิจของชุมชนที่มุ่งประกอบการเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชน และระหว่างชุมชนโดยนำวัตถุดิบทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชนรวมทั้งงานวิจัยต้นแบบมา สร้างสรรค์ผลผลิตเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ของชุมชน

หมายถึง การประกอบการขนาดย่อมและขนาดจิ๋วของธุรกิจชุมชน เพื่อการจัดการ ทุนของ ชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง(SMCE – Small and Micro Community Enterprise)

วิสาหกิจของชุมชน เป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์ โดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้าง รายได้ให้แก่ชุมชนมีหลักคิดสำคัญ คือ สร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตัวเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัวสร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเอง และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไร สูงสุดและเอาเปรียบผู้บริโภค (นันทิยา แสนโกสิก, 2549)

ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน

จากความหมายของวิสาหกิจชุมชนข้างต้น วิสาหกิจชุมชนจึงมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 7 อย่างด้วยกันซึ่งถือเป็นองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชนคือ(สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548:2)

1. ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง แต่อย่างไรก็ดี คนนอกอาจมีส่วนร่วมโดยอาจมาการถือหุ้น ได้เพื่อมีส่วนร่วม ร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือ แต่ไม่ใช่หุ้นใหญ่ทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน ซึ่งอาจจะนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้แต่ เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชน ซึ่งมีความรู้ภูมิปัญญา หากมีกระบวนการการเรียนรู้ที่เหมาะสมเกิดมีความเชื่อมั่นในตัวเองก็จะเริ่ม สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้โดยไม่เอาแต่เลียนแบบหรือแสวงหาสูตรสำเร็จ
4. เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน ทุนที่สำคัญ เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรับประยุกต์ให้ทันสมัย ผสมผสานกับความรู้ ภูมิปัญญาสากลหรือจากที่อื่น
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ไม่ใช่ทำแบบ โครงการเดี่ยว คล้ายกับปลูกพืชเดี่ยว แต่เป็นการทำแบบวนเกษตร คือมีหลายๆกิจกรรมประสาน ผืนพลัง (synergy) และเกื้อกูล (cluster)

6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจหลัก การเรียนรู้คือหัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีแต่การเลียนแบบ การหาสูตรสำเร็จโดยไม่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีวิสาหกิจชุมชนบนฐานความรู้ แต่บนฐานความรู้สึกความอยาก ความต้องการตามทีสื่อในสังคมกระตุ้นให้เกิด ทำให้ความอยากกลายเป็นความจำเป็นสำหรับชีวิตไปหมด

7. มีการพึ่งพาตนเองคือเป้าหมายอันดับแรกและสำคัญที่สุดของวิสาหกิจชุมชน ประโยชน์ที่จะได้รับการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน คือ

1. การรวมตัวกันของคนในชุมชนในการประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีความมั่นคง และได้รับการรับรองตามกฎหมาย
2. การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ทำให้เกิดการจัดระเบียบในการสนับสนุนซึ่งภาครัฐจะสามารถให้การสนับสนุนได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชน
3. วิสาหกิจชุมชนที่ยื่นขอจดทะเบียนจะได้รับการพัฒนาเป็นผู้ประกอบการ มีการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากศักยภาพของทุนชุมชน ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ระบบเศรษฐกิจชุมชนจะมีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ มีความพร้อมที่จะพัฒนาสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต (นันทิยา แสนโกสิก, 2549)

เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน

เมื่อองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนพัฒนากิจกรรมแล้ว จะมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบทำให้เกิด “ระบบวิสาหกิจชุมชน” ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อ

1. สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชน แก่จุดอ่อนเสริมจุดแข็งให้ชุมชน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และทุนทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน
2. สร้างกระบวนการเรียนรู้และระบบการพัฒนา เพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนที่ครอบคลุมการจัดการทุกด้านให้มีระบบการจัดการ การผลิต การแปรรูป การตลาด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการชุมชน เป็น ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรชุมชน ในการวางแผนดำเนินการ และประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน
3. พัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่มีอิสระ พึ่งตนเองได้ มีระบบการจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน มีต้นทุนการจัดการต่ำ และเป็นสถาบันทางสังคมที่ชาวบ้านพึ่งพาอาศัยได้
4. พัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนที่กระจายการพัฒนาไปสู่ทุกส่วนของชุมชน ไม่ใช่ระบบที่ให้โอกาสกับผู้ที่เหนือกว่าทางด้านเศรษฐกิจหรือการเมือง

ระบบตลาดแบบวิสาหกิจชุมชน

ตลาดของวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นระบบที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากระบบตลาดโครงสร้างหลักเพราะปัจจัยหลักที่กำหนดตลาด คือ การพึ่งตนเอง การพึ่งพาอาศัย การเน้นคุณภาพและคุณธรรม

ตลาดในระดับแรก คือ การอุปโภคบริโภคในครอบครัว ระดับที่สองคือ เพื่อนบ้านในชุมชนเดียวกัน ระดับที่สาม คือ ชุมชนในเครือข่ายเดียวกัน

การตลาดขั้นสุดท้ายคือ การตลาดนอกชุมชน นำเอาสินค้าที่เหลือจากการใช้ภายในชุมชนแล้วออกจำหน่าย นำรายได้จากภายนอกเข้าสู่ชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจชุมชนประเภทของผลิตภัณฑ์ในตลาดขั้นสุดท้ายของวิสาหกิจชุมชน (นันทิยา แสนโกศิก, 2549)

ความแตกต่างของวิสาหกิจชุมชนกับสิ่งที่ชุมชนทำมาก่อน

วิสาหกิจชุมชนนั้นเป็นเรื่องเก่าแต่นำมาคิดใหม่ มีการทำอย่างมีแบบแผน มีระบบ มีขั้นตอน เริ่มต้นจากการเรียนรู้ การคิดก่อนแล้วค่อยลงมือทำ วิสาหกิจเน้นความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ แตกต่างจากอุตสาหกรรมชุมชนและธุรกิจชุมชนซึ่งเน้นที่กระบวนการผลิต การแปรรูป การบริหารจัดการ ที่มุ่งสู่ตลาดใหญ่ (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548 : 2)

วิสาหกิจชุมชนเป็นระบบที่มีความหลากหลายของกิจกรรม เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคมชุมชน เป็นการประกอบการณ์บนพื้นฐานของการใช้ความรู้ ภูมิปัญญาวัฒนธรรม และทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างรู้คุณค่า เพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชน โดยมุ่งประโยชน์ทางสังคมแก่ชุมชนมากกว่าการแสวงหากำไรสูงสุด และมุ่งต่อการรักษาระบบนิเวศของสังคมโดยรวม ถ้าเปรียบกับอุตสาหกรรมชุมชนและธุรกิจชุมชนกับการทำการเกษตร ก็คล้ายกับการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ขณะที่วิสาหกิจชุมชนจะคล้ายกับการปลูกพืชผสมผสาน

นอกจากนี้ วิสาหกิจชุมชนจะเน้นในเรื่องของวิถีคิดและกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด ปัญหาที่ผ่านมาของชุมชนนั้นมีปัญหาเรื่องวิถีคิดมากกว่าเรื่องวิธีทำ ชุมชนสามารถผลิตได้มากมาย แต่ขายไม่ออก ขาดทุน หาดตลาดไม่ได้ เพราะเริ่มต้นจากวิธีทำ จากสูตรสำเร็จ จากการเลียนแบบ การทำวิสาหกิจชุมชนนั้น จึงควรเริ่มต้นจัดทำเพื่อให้พอกินพอใช้ก่อนแล้วค่อยพัฒนาไปสู่การจัดการเชิงธุรกิจ เมื่อพอเพียงและพึ่งพาตนเองได้ก็สามารถผลิตให้เหลือเพื่อตลาดได้ และการคิดจะนำผลผลิตออกสู่ตลาดนั้นต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น ที่มาจากการรู้จักใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพหรือทรัพยากรในท้องถิ่นบวกกับความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสม โดยควรเริ่มจากเล็กไปหาใหญ่เพื่อที่สร้างรากฐานเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งโดยทำกินทำใช้ก่อน ทำทดแทนสิ่งที่จะต้องซื้อให้ได้มากที่สุด หากต้องการที่จะนำมาผลิตเป็น

ผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด ก็ควรเรียนรู้การจัดการ และกลไกทางการตลาดให้ดี ไม่หวังพึ่งพาดตลาดเป็นหลัก แต่ควรพึ่งตนเองและพึ่งพากันเองให้มากที่สุด (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548 : 2)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชี

การบัญชี (Accounting) มีหน่วยงานต่างๆ ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “บัญชี” ออกมาให้ความเหมาะสมและถูกต้องที่สุด เช่น

1. สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศสหรัฐอเมริกา (The American Institute of Certified Public Accountants หรือ AICPA) ให้คำนิยามไว้ดังนี้

“การบัญชีคือ การจดบันทึก การจำแนก การสรุปผล และการจัดทำรายงานทางการเงิน โดยใช้หน่วยวัดเป็นเงินตรา รวมถึงการแปลความหมายของรายงานเกี่ยวกับการเงินดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจได้ถูกต้อง”

2. สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ซึ่งเรียกว่า ส.บช. (The Institute of Certified Accountants and Auditor of Thailand : ICAAT) ให้คำนิยามไว้ดังนี้

การบัญชี คือ ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีก็คือการให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ โดยสมาคมมีกิจกรรมในการพัฒนาวิชาชีพและเผยแพร่ความรู้เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ โดยการออกวารสารของสมาคม จัดให้มีการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการบัญชีและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และประสานงานกับคณะกรรมการการควบคุมการประกอบอาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) ออกมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบัญชีและการสอบบัญชี (อรุณ อย่างธรา, อร์สา วีระประดิษฐ์, ัญญพร เหล่าธรรมทัศน์, วิชาดา ตันติประภา, 2544:1-2)

ความสำคัญของการบัญชี

การบัญชี ถือว่าเป็นกระบวนการบันทึกข้อมูลตัวเลขของกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินภายในองค์กร โดยการจัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อรายงานให้ทราบถึงฐานะและความเป็นไปของธุรกิจ เป้าหมายความสำคัญของการบัญชี คือ การให้สามารถรับรู้มูลค่าที่แท้จริงของสิ่งต่างๆ ทั้งสินทรัพย์ หนี้สิน ตลอดจนรายได้ ค่าใช้จ่าย เพื่อให้ฝ่ายต่างๆ ทั้งบุคคลภายนอกและภายในองค์กรสามารถนำข้อมูลที่จัดนำไปใช้ในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ (ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์:12)

ขั้นตอนของการบัญชี

1. การจดบันทึก (Recording)

การจดบันทึกเป็นการนำเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่สามารถระบุค่าเป็นหน่วยเงินตราได้หรือที่เรียกว่า รายการค้าของธุรกิจ มาจดบันทึกลงในสมุดบัญชีขั้นต้น โดยยึดแนวปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ในการจดบันทึกรายการค้าแต่ละรายการนั้น จะต้องมีย่อสารที่เกี่ยวข้องกับรายการค้าเหล่านั้น มาใช้เป็นหลักฐานประกอบการจดบันทึกรายการค้าแต่ละรายการด้วย

2. การจัดหมวดหมู่ (Classifying)

การจัดหมวดหมู่เป็นการนำข้อมูลที่บันทึกไว้ในสมุดรายการขั้นต้นมาจัดจำแนกให้เป็นหมวดหมู่ในสมุดบันทึกบัญชีแยกประเภททั่วไป ปกติทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 5 หมวดคือ สินทรัพย์ (Assets) หนี้สิน (Liabilities) ทุน (Proprietorship) รายได้ (Revenue) และค่าใช้จ่าย (Expenses)

3. การสรุปผล (Summarizing)

การสรุปผลเป็นการนำข้อมูลที่จัดหมวดหมู่ไว้ในสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไปมาสรุปผลเพื่อจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินเช่น งบกำไรขาดทุน (Income Statement) และงบแสดงฐานะทางการเงิน (Position Financial Statement) เป็นต้น

4. การวิเคราะห์และแปลความหมาย (Analysis and Interpreting)

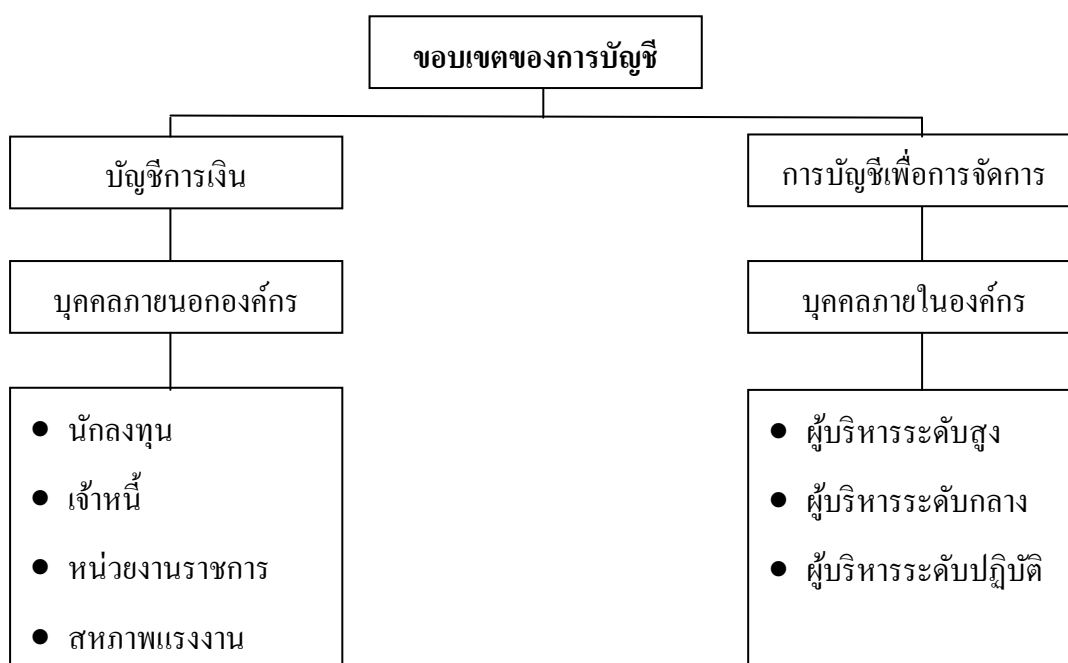
การวิเคราะห์และการแปลความหมายเป็นการนำข้อมูลในงบการเงินมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องมือต่างๆ ในการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลที่ได้ เพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่างๆ เช่น การวิเคราะห์แนวตั้ง การวิเคราะห์แนวนอน และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน เป็นต้น (เบญจมาศ อภิสิทธิ์กัญญา, 2556:10)

ความแตกต่างระหว่างการบัญชีกับการทำบัญชี

มักมีความเข้าใจที่สับสนกันระหว่างการบัญชี (Accounting) กับการทำบัญชี (Bookkeeping) ว่ามีความหมายเหมือนกัน แต่ในความเป็นนั้นการทำบัญชีเป็นเรื่องของการนำรายการค้าทางธุรกิจ มาจดบันทึกลงในสมุดบัญชี เริ่มจากสมุดบัญชีขั้นต้น สมุดบัญชีขั้นปลาย และการจัดทำงบการเงิน ที่กล่าวมานั้นเป็นส่วนหนึ่งของการทำบัญชี ผู้ที่ทำงานบัญชีในส่วนนี้เราอาจเรียกได้ว่าเป็นผู้ทำบัญชี (Bookkeeping) ส่วนการบัญชื่อนั้นเป็นเรื่องของการออกแบบหรือวางระบบบัญชี เพื่อให้ได้มาซึ่งงบการเงินที่นำไปใช้ประโยชน์ต่อ การวางแผนและการควบคุมการดำเนินงานต่อไป รวมถึงการควบคุม การตรวจสอบงานของผู้ทำบัญชี และการปรับปรุงกระบวนการหรือวิธีการบัญชีให้มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าการบัญชีมีขอบเขตของงานที่กว้างกว่าการทำบัญชี โดยผู้ที่ทำงานในส่วนนี้เรียกว่า นักบัญชี

ประเภทของการบัญชี

ขอบเขตหรือลักษณะของงานการบัญชีนักบัญชีจัดทำ จำแนกโดยลักษณะของงานและการนำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ ของธุรกิจใดดังนี้

ภาพที่ 2.1 ประเภทของการบัญชี

จากภาพที่ 2.1 อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. การบัญชีเพื่อการจัดการ หรือการบัญชีบริหาร (Managerial Accounting or Management Accounting)

เป็นกระบวนการวิธีการและเทคนิคต่างๆทางการบัญชีที่จะนำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่างๆที่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในแต่ละระดับได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผนงาน การบริหารจัดการ การควบคุม การประเมินผลงาน และการตัดสินใจ เพื่อให้การบริหารจัดการและผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายหรือนโยบายของธุรกิจนั้นๆรวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง นักบัญชีเป็นฝ่ายงานสนับสนุนที่จะจัดทำข้อมูลเหล่านั้นรูปแบบต่างๆกัน เช่น การจัดทำงบประมาณ การกำหนดต้นทุนมาตรฐานและการวิเคราะห์หาผลต่างที่เกิดขึ้นระหว่างงบประมาณ หรือต้นทุนมาตรฐานกับข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง เป็นต้น ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและทันเวลาต่อการนำมาใช้เพื่อการตัดสินใจในการบริหารงาน

การจัดทำข้อมูลทางการเงินเพื่อการจัดการนั้น บ่อยครั้งที่ต้องทำการประมาณการข้อมูลในอนาคตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยใช้ฐานข้อมูลในอดีต พิจารณาสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจในแต่ละช่วงเวลาประกอบด้วย ซึ่งในส่วนนี้ถือเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ(ข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเงิน) ที่มีผลต่อการตัดสินใจ เช่น นโยบายการส่งเสริมการค้าของภาครัฐ กลยุทธ์การตลาดของธุรกิจคู่แข่ง และการรวมตัวในกลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางการค้า เป็นต้น

การนำเสนอข้อมูลทางการเงินเพื่อการจัดการจะมีลักษณะของการวิเคราะห์ เจาะประเด็นในแต่ละส่วนงานให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่ผู้บริหารให้ความสนใจ กำหนดหรือระยะเวลาในการจัดทำนั้นไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริหาร ในบางครั้งการทำการบัญชีเพื่อการจัดการอาจจะต้องทำบ่อยครั้ง เพื่อให้ทันต่อความต้องการของผู้บริหารต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ส่วนรูปแบบในการจัดทำและการนำเสนอจะต้องมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่ต้องทำการตัดสินใจ หรือสถานการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องด้วย

2. การบัญชีการเงิน (Financial Accounting)

เป็นกระบวนการจดบันทึกการการค้าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต โดยมีเอกสารหลักฐานในการลงรายการทางบัญชีและการสรุปผลเพื่อการจัดการทางการเงินต่างๆ กระบวนการของการจัดทำข้อมูลทางบัญชีการเงินจะสะท้อนให้เห็นถึงข้อมูลทางการเงินที่เป็นผลจากการบริหารจัดการที่ผ่านมาแล้วในอดีตว่า กิจกรรมมีผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินเป็นอย่างไร

การบัญชีการเงินเป็นการนำเสนอข้อมูลเพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจแก่บุคคลโดยทั่วไป ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลภายนอกองค์กร เช่น นักลงทุน หน่วยงานราชการ ผู้สอบบัญชี เจ้าหนี้ และบุคคลทั่วไปที่ให้ความสนใจในธุรกิจนั้น ๆ เป็นต้น โดยลักษณะของข้อมูลที่น่าเสนอนั้น จะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถวัดหรือระบุค่าเป็นหน่วยเงินรายได้ และจะอธิบายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้วในอดีต ข้อมูลในงบการเงินนั้นจะต้องมีความถูกต้องตามที่ควร และยึดแนวปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี

รูปแบบและระยะเวลาในการจัดทำบัญชีการเงิน จะมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนตามข้อบังคับของกฎหมาย คือ 1 ปีบัญชีจะต้องจัดทำอย่างน้อย 1 ครั้ง มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือผู้สอบบัญชีภาษีอากรรับรองความถูกต้องตามข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงิน (เบญจมาศ อภิสิทธิ์ กัญญา, 2556 : 11-14)

วัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชี

1. เพื่อจดบันทึกรายการค้าต่างๆ ของกิจการที่เกิดขึ้น ตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง
2. เพื่อให้เจ้าของกิจการทราบถึงผลการดำเนินงานว่ามีกำไรหรือขาดทุนจำนวนเท่าใดในรอบระยะเวลาที่กำหนด
3. เพื่อให้เจ้าของกิจการทราบถึงผลการดำเนินการของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง
4. เพื่อป้องกันการสูญหาย และการทุจริตในสินทรัพย์ของกิจการ
5. เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมายที่กำหนด
6. เพื่อให้เกิดการคำนวณภาษีที่ต้องจ่ายแก่รัฐได้อย่างถูกต้อง
7. เพื่อใช้เป็นข้อมูลทางการเงินในการตัดสินใจ และวางแผนงานด้านต่างๆ ของผู้บริหารภายในกิจการ (เสนีย์ พวงยาณี, 2555:2)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดทำบัญชี

1. กิจการสามารถควบคุม และดูแลรักษาสินทรัพย์ของกิจการได้
2. กิจการได้รับข้อมูลที่เพียงพอ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ
3. กิจการทราบถึงผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินได้อย่างถูกต้อง
4. ช่วยป้องกันความผิดพลาดในการจดบันทึกบัญชีซ้ำ และลืมจดบันทึกได้
5. บุคคลภายนอกสามารถทราบข้อมูลทางการเงิน เพื่อใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการลงทุน หรือการซื้อขายสินค้าได้ (เสนีย์ พวงยาณี, 2555:6)

จุดมุ่งหมายของงบการเงิน

งบการเงินเป็นการนำเสนอฐานะการเงินและผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการอย่างมีแบบแผน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินกลุ่มต่างๆ นอกจากนี้งบการเงินยังแสดงถึงผลการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลทรัพยากรของกิจการ เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว งบการเงินต้องให้ข้อมูลทุกข้อดังต่อไปนี้เกี่ยวกับกิจการ

1. สินทรัพย์
2. หนี้สิน
3. ส่วนของเจ้าของ
4. รายได้และค่าใช้จ่าย รวมถึงผลกำไรขาดทุน

5. เงินทุนที่ได้รับจากผู้เป็นเจ้าของและการจัดสรรส่วนทุนให้เป็นเจ้าของจากความสามารถในการเป็นเจ้าของ

6. กระแสเงินสดข้อมูลเหล่านี้และข้อมูลอื่นที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินช่วยผู้ใช้งบการเงินในการคาดการณ์เกี่ยวกับจังหวะและเวลาและความแน่นอนที่กิจการจะก่อให้เกิดกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ (เสนีย์ พวงยาณี, 2555:8)

ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน

ลักษณะเชิงคุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน โดยจะต้องมีคุณสมบัติหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. ความเข้าใจได้ (Understandability) ผู้ใช้งบการเงินมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจของธุรกิจนั้นๆ รวมถึงมีความตั้งใจในการศึกษาข้อมูลทางการเงินตามสมควร เมื่ออ่านงบการเงินจะต้องเข้าใจข้อมูลต่างๆที่รายงานในงบการเงินต่างๆได้ เช่น ถ้าผู้ใช้งบการเงินต้องการทราบความแตกต่างระหว่างกำไรตามเกณฑ์คงค้างกับกำไรตามเกณฑ์เงินสด จำเป็นต้องศึกษางบกระแสเงินสดเพิ่มเติม เพื่อจะได้ทราบถึงความแตกต่างที่เกิดขึ้น เป็นต้น

2. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจจะต้องเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน โดยถ้านำข้อมูลในงบการเงินมาประมวลผลแล้ว จะช่วยให้สามารถคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตได้รวมถึงประเมินสถานะของฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานในอนาคตของกิจการเหล่านั้นได้ด้วย

การพิจารณาว่าข้อมูลทางการเงินมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือไม่นั้น สิ่งหนึ่งที่ต้องพิจารณาคบคู่กันก็คือ ความมีสาระสำคัญของข้อมูลนั้น ถ้าหากไม่แสดงข้อมูลทางการเงินในเรื่องใด หรือแสดงข้อมูลทางการเงินเรื่องใดผิดพลาดไปแล้ว ไม่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจผิดพลาดไปอีกแนวทางหนึ่งอย่างมีความหมายสำคัญต่อผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลนั้นอาจพิจารณาได้ว่าเป็นข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

3. ความเชื่อถือได้ (Reliability) ข้อมูลที่แสดงในงบการเงินนั้นจะต้องมีความเชื่อถือได้ต่อการที่ผู้ใช้งบการเงินจะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆคุณลักษณะสำคัญเกี่ยวกับข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้ ได้แก่

3.1 เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ตามที่ควรต้องแสดง หรือแสดงข้อมูลทางการเงินเพียงพอต่อการนำไปใช้ประโยชน์ต่อการคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล

3.2 เนื้อหาสำคัญมากกว่ารูปแบบ ข้อมูลจะมีความเที่ยงตรงได้ จะต้องรายงานความเป็นจริงในทางปฏิบัติที่ส่งผลกระทบทางการเงินของกิจการมากกว่ายิ่รูปแบบที่แสดงในทางกฎหมาย

3.3 มีความเป็นกลาง ปราศจากความลำเอียงหรือการชี้นำในการนำเสนอข้อมูลให้ เป็นไปในแนวทางที่ต้องการ

3.4 มีความระมัดระวัง ในการประมาณการข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับเหตุการณ์ความ ไม่แน่นอนใดๆซึ่งจะส่งผลต่อข้อมูลทางการเงินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3.5 มีความครบถ้วน การนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ไม่ละเว้นที่จะแสดงข้อมูลบาง รายการที่จะทำให้ตัดสินใจผิดพลาดไป โดยคำนึงถึงต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการจัดทำและนำเสนอ ข้อมูลว่า คุ่มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับหรือไม่

4. การเปรียบเทียบได้ (Comparability) ข้อมูลที่แสดงในงบการเงินจะเป็นประโยชน์ในการ เปรียบเทียบกันได้เมื่อข้อมูลในงบการเงินช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินทำการประมาณการถึงแนวโน้ม ของฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานในอนาคตของกิจการหรือระหว่างกิจการได้ (เบญจมาศ อภิสิทธิ์กัญญา, 2556 : 15-16)

ผู้ใช้และประโยชน์ของข้อมูลทางการเงินบัญชี

กิจการจะต้องอาศัยข้อมูลทางการเงินบัญชีเพื่อช่วยตัดสินใจเรื่องต่างๆ ช่วยจัดเตรียมข้อมูล หน้าที่ของนักบัญชีคือทำให้เกิดความมั่นใจต่อข้อมูลที่เกิดขึ้น เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้ใช้ งบการเงินซึ่งแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ แบ่งเป็นบุคคลภายในกิจการ ได้แก่ ผู้บริหาร ซึ่งจะใช้ข้อมูลในการวางแผนและควบคุมให้เป็นไปตามแผนและการตัดสินใจ เช่น การคำนวณ ต้นทุน การตั้งราคาสินค้า ฯลฯ ส่วนผู้ใช้งบที่เป็นบุคคลภายนอกกิจการ เพื่อต้องการทราบถึงผลการ ดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการ ผู้ใช้งบการเงินจะใช้งบการเงินเพื่อตอบสนองความ ต้องการข้อมูลที่แตกต่างกัน คือ

ผู้ลงทุนและผู้ถือหุ้น เพื่อช่วยประกอบการตัดสินใจในการประเมินผลการดำเนินงานของ กิจการ ผู้ลงทุนต้องการทราบถึงความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุน ผู้ถือหุ้นต้องการข้อมูล ที่ช่วยในการประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายเงิน

เจ้าหนี้หรือผู้ขายสินค้า ต้องการทราบข้อมูลของกิจการเพื่อประเมินการใช้สินเชื่อ ควรให้ เครดิตทางการเงินแก่กิจการนานเท่าไร กิจการจะมีความสามารถในการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด หรือไม่

สถาบันการเงินหรือบุคคลที่ให้อีกกิจการกู้ยืม เช่น ธนาคารพาณิชย์ เจ้าหนี้พิจารณาฐานะการเงิน ของกิจการว่ามีความมั่นคงเพียงใด มีความสามารถในการชำระดอกเบี้ยและเงินกู้ยืมหรือไม่ จะใช้

ข้อมูลทางการเงินในการตัดสินใจก่อนที่จะให้กู้ยืม และพิจารณาว่าเงินให้กู้ยืมและดอกเบี้ยจะได้รับชำระเมื่อครบกำหนดหรือไม่

ลูกค้า เพื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของกิจการ ถ้าต้องการติดต่อกับกิจการต่อไปในอนาคต

ส่วนราชการ เช่น สรรพากร ใช้ข้อมูลเพื่อการประเมินในการจัดเก็บภาษี ตลาดหลักทรัพย์ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงอุตสาหกรรม ฯลฯ ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการในการจัดสรรทรัพยากร การกำกับดูแล การพิจารณากำหนดนโยบายทางภาษี และเพื่อใช้เป็นฐานในการคำนวณรายได้ประชาชาติและจัดทำสถิติในด้านต่างๆ

ลูกจ้าง ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงและความสามารถในการทำกำไร เพื่อเป็นข้อมูลในการเจรจาต่อรองในเรื่องค่าแรงงาน สวัสดิการ โบนัส บำเหน็จ บำนาญ และโอกาสในการจ้าง ฯลฯ

สาธารณชน ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มความสำเร็จและการดำเนินงานของกิจการ เนื่องจากกิจการอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสาธารณชน ความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ ฯลฯ (วิริยา ปานปรุ่ง, 2552 : 7-8)

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐธาระวี (2552) พบว่าอุตสาหกรรมในท้องถิ่นตามนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ทำงานไม่เป็นระบบ ตรวจสอบงานได้ยาก เนื่องจากไม่มีระบบบัญชีที่เหมาะสมและชุมชนขาดความรู้ด้านการบันทึกบัญชี เมื่อพัฒนาระบบบัญชีขึ้นมาโดยเฉพาะทำให้ชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญต่อระบบบัญชีมากขึ้น และสามารถจัดทำบัญชีได้เองต่อไป จะได้เห็นว่าสิ่งที่สอดคล้องกันและเป็นประเด็นสำคัญต่อการจัดทำบัญชีคือ ความรู้ด้านการบัญชีของบุคลากร และ การให้ความสำคัญของข้อมูลทางบัญชีจากผู้นำกลุ่มและสมาชิกของกลุ่ม

ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย (2556) ปัญหาหลักของการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน ในกลุ่มสำรวจ คือ ความไม่เป็นเอกภาพของหน่วยงานทั้งหลายที่เข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือมีการให้ความรู้และเผยแพร่รูปแบบการทำบัญชีที่หลากหลายตามความถนัดของหน่วยงานโดยมักไม่สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนี้ผู้ทำบัญชีไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการบัญชีที่ถูกต้อง ขาดกฎและข้อบังคับและผู้รับผิดชอบติดตามตรวจสอบการรายงานทางการเงิน เป็นเหตุให้เกิดความสับสนจนเกิดข้อผิดพลาดและไม่ให้ความสำคัญต่องานบัญชีในที่สุด ในขณะที่ ปัจจัยส่งเสริมที่จำเป็น คือการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาทางการบัญชีเพื่อทำหน้าที่ให้การอบรม เผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสมต่อแต่ละชุมชน

ชัคดา รัตนานนท์ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาและทางแก้ปัญหสำหรับระบบบัญชีของ วัดไทยในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาค้นคว้าได้ข้อสรุปว่า วิธีปฏิบัติทางการบัญชีและระบบบัญชีของวัดไทยในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ยังไม่เหมาะสมตามแนวทางการปฏิบัติทางการบัญชีและ ขาดการควบคุมภายในที่ดี โดยเฉพาะระบบการจ่ายเงินและทรัพย์สิน ผู้จัดทำบัญชีส่วนใหญ่ขาด ประสบการณ์และขาดความรู้ด้านการบัญชี นอกจากนี้ระบบบัญชีปัจจุบันไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ ในการดูแลทรัพย์สินกับการจัดทำบัญชี ซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริตได้ง่าย การศึกษาค้นคว้าได้แนะนำ ระบบบัญชีที่เหมาะสมกับขนาดของวัดอันจะนำไปสู่การควบคุมภายในที่ดี พร้อมทั้งเสนอแนะให้ มีการจัดทำผังบัญชีและรหัสบัญชี การเสนอรูปแบบของเอกสารบัญชี รายงานทางการเงิน การกำหนดทางเดินของเอกสารของวงจรที่สำคัญเพื่อการควบคุมภายในของแต่ละส่วนของระบบ บัญชีรวมถึงวิธีการตรวจสอบการควบคุมภายในเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมภายในให้ดียิ่งขึ้น

มยุรี บุญโต (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี โดยมี วัดอุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีแบบเดิมของธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานีที่ทาง กลุ่มปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและสร้างระบบการจัดทำ บัญชีที่เหมาะสมกับธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือ กลุ่มแม่บ้าน เกาะเทโพ เป็นกลุ่มผู้ประกอบการ OTOP โดยกำหนดประเภทของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่น วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตทั่วไป การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ การสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก การสำรวจลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การทำไดอะแกรมทาง เครือญาติ การจดบันทึกสนามและการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ระบบบัญชีแบบเดิมของธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานีที่ทางกลุ่มปฏิบัติอยู่ ในปัจจุบัน มีการจดบันทึกการรับ – จ่าย จดบันทึกในสมุดเพื่อจัดทำรายงานรับ – จ่ายส่งหน่วยงาน ราชการแต่มีการจัดเก็บเอกสาร ไม่มีการบันทึกต้นทุนเกี่ยวกับวัตถุดิบที่จัดซื้อและกลุ่มธุรกิจชุมชน เคยได้รับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาในเรื่องการจัดทำบัญชี คือ หลายหน่วยงาน ราชการที่กลุ่มมีภาระต้องการเป็นข้อมูลรายรับรายจ่าย จะมีแบบฟอร์มต่างๆ มากมายทำให้กลุ่มมี ภาระในการจัดทำบัญชี สมุดที่จัดทำมีหลายเล่มความเข้าใจยาก ไม่อยากทำ เนื่องจากระยะเวลาการ อบรมสั้นและไม่ได้ฝึกปฏิบัติการ การให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีใหม่ การให้ ความรู้การจัดทำบัญชีต้องใช้ระยะเวลา เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำบัญชีต้องทำให้ทางกลุ่ม เห็นประโยชน์ในการจัดทำบัญชีก่อน โดยฝึกปฏิบัติการลงบัญชีแบบง่ายและให้ความรู้เกี่ยวกับ ต้นทุนแบบง่ายๆ เพื่อคำนวณจุดคุ้มทุน สร้างทัศนคติที่ดีต่อการจดบันทึกข้อมูลด้านการเงิน โดยข้อมูลเกี่ยวข้องกับเงินสดรับ เงินสดจ่าย และเอกสารในการควบคุมสินค้า

วิภาวี ศรีคะ(2546 : บทคัดย่อ) จากการศึกษา พบว่า ชุมชนทั้งหมดได้มีการจัดทำบัญชี มีการบันทึกทั้งระบบมือและระบบคอมพิวเตอร์ โดยมีเอกสารหลักฐานประกอบในการบันทึกบัญชี มีการใช้สมุดบัญชีเพื่อบันทึกบัญชีอย่างง่าย โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ทำหน้าที่จัดทำบัญชีคือ เลขานุการ และเหรัญญิก การบันทึกบัญชี ผู้จัดทำบัญชีมีการออกใบเสร็จรับเงินเมื่อที่มีรายรับทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 48.6 โดยบันทึกบัญชีทุกครั้งที่มีรายการเกิดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 57.2 การจัดเก็บเอกสารทางการค้า ของชุมชนมีการจัดเก็บโดยการคัดแยกเอกสารเฉพาะที่เป็นของกลุ่ม เพื่อจัดเก็บรวมกันในแฟ้ม คิดเป็นร้อยละ 57.1 ของชุมชน เนื่องจากปริมาณเอกสารมีจำนวนน้อย จึงไม่เห็นประโยชน์ของการแยกเอกสารรับ และเอกสารจ่ายต่างหากจากกัน

การจัดทำรายงาน กลุ่มชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของรายงาน ไม่มีการจัดทำรายงาน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบในการบันทึกบัญชีมีเหรัญญิกเป็นผู้บันทึก ซึ่งไม่มีการแยกหน้าที่ของแผนกการเงิน และแผนกบัญชีแยกต่างหากจากกัน อำนาจจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารหรือเงินของกลุ่ม จะเป็นประธานกลุ่มเพียงผู้เดียวทำให้ไม่มีระบบการควบคุมภายในที่ดี การตรวจสอบการจัดทำบัญชี มีการตรวจสอบ ถึงร้อยละ 60.0 โดยประธานและคณะกรรมการของกลุ่มชุมชน และจากผู้ตรวจบัญชีสหกรณ์ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและแนะนำด้านการบัญชี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในโครงการวิจัย คือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรภายหลังการประกาศ “พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548” ประกอบการจริงและยังดำเนินกิจการอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขาม (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรภายหลังการประกาศ “พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548” และประกอบการจริงได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมะขามหวานแปรรูปบุญคง 48, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งเสริมอาชีพแปรรูปมะขามหวานบ้านโนนเสาธง, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังไทรงาม, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนลีลามะขามยิ้ม, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรขึ้นาคแผนใหม่, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านทฤษฎีใหม่, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดวงทอง, กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปมะขามทอง 1

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ สัมภาษณ์ปฏิบัติงานและแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนการบันทึกบัญชี และเอกสารที่มีอยู่ในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน ความต้องการข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ คือ

- อายุ
- ระดับการศึกษา
- สาขาวิชาที่ศึกษา
- ประสบการณ์ในการทำงาน
- การฝึกอบรม

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชี คือ

- ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี
- ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี
- ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
- ด้านความช่วยเหลือ/คำปรึกษาจากหน่วยงานต่างๆ

ทั้งนี้ลักษณะแบบสอบถามในส่วนที่ 3 จะเป็นแบบสัมภาษณ์ที่เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale ซึ่งมีลักษณะคำถามให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ให้คะแนนความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชี

ระดับ 5	หมายถึง	ปัญหามากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	ปัญหามาก
ระดับ 3	หมายถึง	ปัญหาปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ปัญหาน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ปัญหาน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำบัญชี ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์สามารถแสดงความเห็นและข้อเสนอแนะได้โดยเสรี

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (จากหัวข้อ 3 ของ 3.4) และสังเกตการณ์จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามส่วนที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขาม จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อการจัดระดับเฉลี่ยสามารถแบ่งออกเป็นช่วงดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	ระดับของปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	ระดับของปัญหามาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	ระดับของปัญหาปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง	ระดับของปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง	ระดับของปัญหาน้อยที่สุด

3.5 ข้อจำกัดในการศึกษา

ประชากรที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรภายหลังการประกาศ “พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548” และประกอบการจริงเท่านั้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาโครงการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุของผู้จัดทำบัญชี

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
16 - 25	0	0
26 - 35	4	44.44
36 - 45	4	44.44
46 - 55	1	11.12
55 ปีขึ้นไป	0	0
รวม	9	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่อยู่ช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 4 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 44.44 ซึ่งเท่ากับช่วงอายุ 36-45 ปี จำนวน 4 กลุ่ม และช่วงอายุ 46-55 ปี จำนวน 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 11.12

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้จัดทำบัญชี

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	0	0
มัธยมศึกษา	3	33.33
ปวช.	0	0
ปวท./ปวส./อนุปริญญา	0	0
ปริญญาตรี/สูงกว่า	6	66.67
อยู่ระหว่างการศึกษา	0	0
รวม	9	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 6 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาที่ผู้จัดทำบัญชีศึกษา

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
บัญชี	-	0
บริหาร	-	0
การจัดการ	2	22.22
อื่นๆ	7	77.78
รวม	9	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในสาขาวิชาอื่นๆ จำนวน 7 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 77.78 สาขาวิชาการจัดการ จำนวน 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 22.22

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้จัดทำบัญชีของกลุ่ม

ระยะเวลาปฏิบัติงานของการทำบัญชี	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	1	11.11
1 - 3 ปี	1	11.11
4 - 5 ปี	-	0
มากกว่า 5 ปี	7	77.78
รวม	9	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปฏิบัติงานในตำแหน่ง มากกว่า 5 ปี จำนวน 7 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 77.78 รองลงมา น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 11.11 และ 1-3 ปี จำนวน 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 11.11

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการผ่านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การฝึกอบรม	จำนวน	ร้อยละ
เคยฝึกอบรม	7	77.78
ไม่เคยฝึกอบรม	2	22.22
รวม	9	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเคยผ่านการฝึกอบรมจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน จำนวน 7 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 77.78 และไม่เคยผ่านการฝึกอบรม จำนวน 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 22.22

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

จำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชี	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 1 ครั้ง	2	22.22
2 – 3 ครั้ง	6	66.67
4 – 5 ครั้ง	-	0
มากกว่า 5 ครั้ง	1	11.11
รวม	9	100.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เคยผ่านการฝึกอบรมจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนได้รับการฝึกอบรม 2-3 ครั้ง จำนวน 6 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาได้รับการฝึกอบรม ไม่เกิน 1 ครั้ง จำนวน 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 22.22 และมากกว่า 5 ครั้ง จำนวน 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 11.11

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี ด้านความรู้ความสามารถทางการบัญชีเป็นรายชื่อ

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับปัญหา
มีความรู้ทางการบัญชี	4.44	0.73	มากที่สุด
ทราบขั้นตอนการจัดทำบัญชี	4.33	0.87	มากที่สุด
เวลาเพียงพอในการจัดทำบัญชี	4.22	0.67	มากที่สุด
เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี	3.78	0.83	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี ด้านความรู้ความสามารถทางการบัญชีในประเด็นมีความรู้ทางการบัญชีระดับปัญหามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.44 ทราบขั้นตอนการจัดทำบัญชีระดับปัญหามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.33 เวลาเพียงพอในการจัดทำบัญชีระดับปัญหามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.22 และระดับปัญหามาก คือ เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี ค่าเฉลี่ย 3.78

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี ด้านเอกสารและวิธีการบัญชีเป็นรายชื่อ

ประเด็นปัญหา	X	S.D.	ระดับปัญหา
เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี	4.00	0.71	มาก
จัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่	4.33	0.71	มากที่สุด
บันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้องครบถ้วน	4.56	0.73	มากที่สุด
สามารถออกงบการเงินได้	4.78	0.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.8 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีด้านเอกสารและวิธีการบัญชีประเด็นสามารถออกงบการเงินระดับปัญหามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.78 บันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้องครบถ้วนปัญหามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.56 จัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่ปัญหามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.33 และระดับปัญหามากประเด็นเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ค่าเฉลี่ย 4.00

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นรายชื่อ

ประเด็นปัญหา	X	S.D.	ระดับปัญหา
ความสะดวกและง่ายในการปฏิบัติงาน	4.56	0.53	มากที่สุด
รวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วนและแม่นยำ	4.44	0.73	มากที่สุด
รูปแบบบัญชีตรงกับความต้องการ	4.67	0.50	มากที่สุด
เครื่องมือในการจัดทำบัญชี เช่น คอมพิวเตอร์	4.89	0.33	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.9 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานในประเด็นเครื่องมือในการจัดทำบัญชี เช่น คอมพิวเตอร์ระดับปัญหามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.89 รูปแบบบัญชีตรงกับความต้องการระดับปัญหามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.67 ความสะดวกและง่ายในการปฏิบัติงานระดับปัญหามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.56 และระดับปัญหามากที่สุด ความรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วนและแม่นยำ ค่าเฉลี่ย 4.44

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้านความช่วยเหลือและคำปรึกษาจากหน่วยงานต่างๆ เป็นรายชื่อ

ประเด็นปัญหา	X	S.D.	ระดับปัญหา
งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ	4.33	0.87	มากที่สุด
ศูนย์ให้คำปรึกษาทางด้านบัญชี	4.11	0.78	มาก
หน่วยงานอื่นๆ ให้คำแนะนำด้านการจัดทำบัญชี	4.00	0.87	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่าโดยส่วนใหญ่ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระดับปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีประเด็นงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐระดับปัญหามากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.33 ศูนย์ให้คำปรึกษาทางด้านบัญชีระดับปัญหามาก ค่าเฉลี่ย 4.11 และระดับปัญหามากคือหน่วยงานอื่นๆ ให้คำแนะนำด้านการจัดทำบัญชี ค่าเฉลี่ย 4.00

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี จากการสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์

ด้านความรู้ความสามารถของผู้จัดทำบัญชี พบว่าวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์ผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางด้านการบัญชีจึงไม่ทราบถึงขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง และไม่เสียสละเวลามาจัดทำบัญชี

ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี พบว่าวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์ไม่สามารถจัดเก็บเอกสารทางบัญชีได้อย่างถูกต้องตามหลักการทางบัญชีและเกิดปัญหาการจัดทำเอกสารงบการเงินที่รับรองทั่วไปได้ เป็นปัญหาหนึ่งที่วิสาหกิจชุมชน

ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน พบว่าวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์ไม่มีความรู้การใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี จึงส่งผลให้การบันทึกบัญชีด้วยมือไม่เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป รวมถึงรูปแบบทางการบัญชีที่รายงานยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานเช่นกัน ทำให้เกิดปัญหาในการตรวจสอบ ความสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วนและแม่นยำในการปฏิบัติงาน

ด้านความช่วยเหลือ/คำปรึกษาจากหน่วยงานต่างๆ พบว่าวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์รับรู้การให้คำปรึกษาจากหน่วยงานหรือสำนักงานที่เข้ามาติดต่อกับวิสาหกิจชุมชนโดยตรง ถัดมาได้แก่ ทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ทางวิทยุ สำนักงานบัญชี

ให้คำปรึกษาและคำแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเป็นบางปี โดยเฉพาะช่วงที่เริ่มต้นก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน และในระยะต่อมาขาดช่วง รวมถึงข้อมูลที่ทันสมัยเรื่องกฎหมาย หลักเกณฑ์ระเบียบต่างๆที่วิสาหกิจไม่ได้ติดตามอย่างต่อเนื่องวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์ อาศัยการว่าจ้างบริษัทบัญชีภายนอกในการจัดทำบัญชีแทนและไม่ได้อธิบายขั้นตอนการจัดทำบันทึกข้อมูลต่างๆ ตามหลักการบัญชี

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการศึกษาสภาพการจัดทำบัญชี ปัจจัยต่างๆในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปมะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลและสภาพทั่วไป

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้จัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปมะขามของจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีแหล่งวัตถุดิบมาจากภายในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยส่วนใหญ่ ผู้ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชีมีอายุระหว่าง 26 - 45 ปี ซึ่งมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาอื่นๆ ที่ไม่ใช่สาขาวิชาการบัญชี ทำให้ทราบว่าผู้จัดทำบัญชีส่วนมากไม่มีความรู้ทางด้านการบัญชี และได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งมากกว่า 5 ปีตั้งแต่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ก่อตั้ง ได้ผ่านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2 - 3 ครั้งจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปมะขามของจังหวัดเพชรบูรณ์ แยกเป็นรายด้านดังนี้

จากการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดทำบัญชี พบว่ามีปัญหาในระดับมากที่สุดโดยแยกเป็นด้านได้ดังนี้

ด้านความรู้ความสามารถทางการบัญชี จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีปัญหามากที่สุดเพราะไม่มีความรู้ทางด้านการบัญชีพอสมควร จึงทำให้ไม่ทราบถึงขั้นตอนการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง และไม่เสียสละเวลา来จัดทำบัญชี สุดท้ายผลที่ได้คือ ไม่เห็นถึงความสำคัญของการจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ที่มีปัญหามากที่สุด คือไม่สามารถออกงบการเงินให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปได้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ไม่สามารถบันทึกบัญชีได้อย่าง

ถูกต้องครบถ้วน การจัดเก็บเอกสารให้เป็นหมวดหมู่จึงเป็นปัญหาหนึ่ง รวมถึงเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีที่ถูกต้องสมบูรณ์ด้วย โดยรวมจึงไม่สามารถจัดทำงบการเงินได้อย่างถูกต้อง

ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีปัญหามากที่สุดเนื่องจากไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดทำบัญชี จึงเป็นการบันทึกบัญชีด้วยมือ รูปแบบทางการบัญชีที่ออกมาจึงไม่เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ทำให้เกิดปัญหาในประเด็นของความสะดวกและง่ายในการปฏิบัติงาน ความรวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วนและแม่นยำ

ด้านงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีปัญหามากที่สุด เนื่องจากไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ และไม่ได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องในเรื่องของการจัดทำบัญชีจากศูนย์ให้คำปรึกษาทางด้านทางบัญชี จึงทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชี

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่าสภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์นั้น มีการจัดทำบัญชีแต่ยังไม่มีการเรียนรู้ระบบบัญชีที่ถูกต้อง จึงมีเพียงการจดบันทึกแบบง่ายๆ โดยใช้สมุดบัญชีไม่กี่เล่ม และเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่วิสาหกิจชุมชนที่ตั้งขึ้นโดยกลุ่มคนซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่ไม่ได้มีความรู้หรือไม่ได้ศึกษาวิชาเกี่ยวกับการบัญชีโดยตรงและปริมาณของเอกสารมีจำนวนน้อยและตัวเลขทางการเงินก็ไม่ได้มีความซับซ้อนมาก ดังนั้นการจัดทำบัญชีจึงมีลักษณะเหมือนเป็นการจดบันทึกเพื่อเตือนความจำว่าได้ซื้อวัตถุดิบเพื่อนำมาผลิตสินค้าเพื่อออกจำหน่ายและจำหน่ายสินค้าได้ในจำนวนเงินและปริมาณเท่าไรมากกว่าการมุ่งหวังเพื่อจะให้ทราบผลการดำเนินงานกิจการ ที่จะจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามหลักการทางบัญชี สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวี ศรีทะ(2546) พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการบันทึกบัญชีธุรกิจชุมชนภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เกิดจากไม่มีความรู้ทางด้านบัญชี ปัญหาของการไม่ให้ความสำคัญของข้อมูลทางบัญชีจากผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม และเรื่องของการขอเอกสารหลักฐานในการบันทึกบัญชี

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์มะขามในจังหวัดเพชรบูรณ์ ปัญหาส่วนใหญ่พบว่าไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดทำบัญชี จึงเป็นการจัดทำบัญชีด้วยมือทำให้เกิดปัญหาเรื่องความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วนและแม่นยำในการปฏิบัติงาน เพราะการบันทึกบัญชีด้วยมือนั้น จำเป็นที่จะต้องใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการจดบันทึกและคำนวณตัวเลข อีกทั้งในส่วนของการเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังก็ทำได้ยากเนื่องจากจำเป็นที่จะต้องค้นหาสมุดบัญชีเล่มที่ต้องการดูก่อนเพื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูลกัน ซึ่งแตกต่างจากคอมพิวเตอร์ที่สามารถดึงข้อมูลย้อนหลังมาเปรียบเทียบได้อย่างง่ายดาย

ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีคือด้านความช่วยเหลือและคำปรึกษาจากหน่วยงานต่างๆ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการให้คำปรึกษาและคำแนะนำทางการบัญชี เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่อบรมเผยแพร่ความรู้ให้ความรู้ที่เหมาะสมกับชุมชนแต่ละชุมชน ดังนั้นหน่วยงานที่มีส่วนช่วยเหลือในการด้านการปฏิบัติงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดเพชรบูรณ์ พัฒนาชุมชนแต่ละอำเภอ และสถาบันการศึกษาต่างๆ จึงควรพิจารณาฝึกอบรมความรู้ภายใต้หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มอย่างแท้จริง ไม่ใช่ตรงกับความต้องการของหน่วยงานที่มาอบรมเองเท่านั้น ควรสอบถามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป็นหลัก เพื่อช่วยลดความสับสนของผู้ทำบัญชี โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีความรู้ทางด้านบัญชีมาก่อน สำหรับหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ควรกำหนดข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี มีการจัดทำรายงานทางการเงินอย่างถูกต้องครบถ้วนอย่างต่อเนื่อง เพราะจะช่วยให้สามารถใช้ข้อมูลทางการบัญชีในการตัดสินใจดำเนินงาน และวางแผนการดำเนินงานในอนาคตต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับวิสาหกิจชุมชนกรูปรักษ์ดอนเจดีย์ อ.ดอนเจดีย์ จ.สุพรรณบุรี (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2555 : เว็บไซต์) ซึ่งนายศักดิ์ศรี อินทร์บำรุง รองประธานกรรมการกรูปรักษ์ดอนเจดีย์ กล่าวว่า ในระยะเริ่มต้นวิสาหกิจชุมชนกรูปรักษ์ดอนเจดีย์ ยังไม่มีการเรียนรู้ระบบบัญชี จึงจดบันทึกบัญชีแบบง่ายๆ ทำให้เกิดความยุ่งยากต่อการตรวจสอบจากคณะกรรมการและสมาชิกด้วยกัน แต่เมื่อทางสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สุพรรณบุรี ได้เข้ามาแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดทำบัญชี แจกสมุดและเอกสารสำหรับประกอบการทำบัญชี และได้เรียนรู้กระบวนการทำบัญชีแล้วทำให้พบข้อแตกต่างอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของความถูกต้องความชัดเจน และการสามารถตอบคำถามด้านการเงินแก่สมาชิกได้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน ที่ถูกต้องแก่ผู้จัดทำบัญชีโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งควรมีการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้จัดทำบัญชี
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการนำเสนอรูปแบบของบัญชีสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ เพื่อให้ผู้จัดทำบัญชีเข้าใจและสามารถบันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน
3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรคัดเลือกผู้จัดทำบัญชีที่มีความรู้พื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ และเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมในหลักสูตรการจัดทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์

บรรณานุกรม

- เสนีย์ พวงยาณี. **หลักการบัญชีขั้นต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ล กรุ๊ป, 2555.
- เบญจมาศ อภิสิทธิ์ภิญโญ. **หลักการบัญชี**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2556.
- อรุณี อย่างธรา, อรสา วีระประดิษฐ์, ณัฐพร เหล่าธรรมทัศน์ และวิภาดา ตันติประภา, **การบัญชี-การเงิน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- วริยา ปานปรุง. **การบัญชี 1**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ. 2552
- นันทิยา แสนโกสิก. **วิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา : การทำคูกกึ่งเมือง อาชีพท้องถิ่นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด ตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549**
- ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน. กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน <http://smce.doae.go.th/>, (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2558)
- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2555. “วิสาหกิจชุมชน “กรุ๊ปรีกซ์คอนเจ็คต์” ทำบัญชีอาชีพช่วยสร้างองค์กรให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน” <http://www.cad.go.th> , (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2560)
- สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน(SMCE). ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน. <http://www.sceb.doae.go.th/Ssceb2.htm>, (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2558)
- วัชรวิทย์ อ้นวิวัฒน์. 2554. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ณัฐธาระวิ พงศ์กระพันธุ์. 2552. ศึกษาบบบัญชีเพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบสำหรับอุตสาหกรรมในท้องถิ่นตามนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา: การผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านในเขตอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ-สุราษฎร์ธานี.
- ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย. 2556. แนวปฏิบัติและปัญหาในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสกลนคร, การประชุมวิชาการครั้งที่ 51 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 6 กุมภาพันธ์ 2013 กรุงเทพมหานคร ราชอาณาจักรไทย
- วิภาวี ศรีคะ. 2546. การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัคดา รัตนานนท์. 2548. ปัญหาและทางแก้ปัญหสำหรับระบบบัญชีวัดไทยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม (ต่อ)

มยุรี บุญโต. 2553. การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี. งานวิจัยคณะวิทยาการจัดการ.
การบัญชีบริหาร. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูป

ผลิตภัณฑ์มะขาม จังหวัดเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ตามความเป็นจริง

1. อายุ

() 16 – 25 ปี

() 26 – 35 ปี

() 36 – 45 ปี

() 46 – 55 ปี

() 55 ปีขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา

() มัธยมศึกษา

() ปวช.

() ปวท./ปวส./อนุปริญญา

() ปริญญาตรี/สูงกว่า

() อยู่ระหว่างศึกษา.....

3. สาขาวิชาที่ศึกษา

() บัญชี

() บริหาร

() การจัดการ

() อื่นๆ ระบุ.....

4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้จัดทำบัญชีของกลุ่มมานานเท่าไร

() น้อยกว่า 1 ปี

() 1 - 3 ปี

() 4 - 5 ปี

() มากกว่า 5 ปี

5. ท่านเคยผ่านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน

() เคย

() ไม่เคย

6. ท่านได้เข้ารับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจำนวนกี่ครั้ง

() ไม่เกิน 1 ครั้ง

() 2-3 ครั้ง

() 4-5 ครั้ง

() มากกว่า 5 ครั้ง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี

คำชี้แจง : ให้ท่านระบุสภาพปัจจัย ที่ทำให้เกิดปัญหาในการจัดทำบัญชีโดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ตามความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5	หมายถึง	ปัญหามากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	ปัญหามาก
ระดับ 3	หมายถึง	ปัญหาปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ปัญหาน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ปัญหาน้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
1. ด้านความรู้ความสามารถทางการบัญชี					
1.1 มีความรู้ทางด้านการบัญชี					
1.2 ทราบขั้นตอนการจัดทำบัญชี					
1.3 มีเวลาเพียงพอในการจัดทำบัญชี					
1.4 เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี					
2. ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี					
2.1 เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี					
2.2 จัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่					
2.3 บันทึกบัญชีได้อย่างถูกต้องครบถ้วน					
2.4 สามารถออกงบการเงินได้					
3. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน					
3.1 ความสะดวกและง่ายในการปฏิบัติงาน					
3.2 รวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วนและแม่นยำ					
3.3 รูปแบบบัญชีตรงกับความต้องการ					
3.4 เครื่องมือในการจัดทำบัญชี เช่น คอมพิวเตอร์					
4. ด้านความช่วยเหลือ/คำปรึกษาจากหน่วยงานต่างๆ					
4.1 งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ					
4.2 ศูนย์ให้คำปรึกษาทางด้านบัญชี					
4.3 หน่วยงานอื่นๆ ให้คำแนะนำด้านการจัดทำบัญชี					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ-นามสกุล นางสาวรุ่งลักษณ์ ดีแจ่ม
MissRungluksana Deejam
2. หมายเลขบัตรประชาชน 3669900018159
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
4. ตำแหน่งทางวิชาการ ไม่มี
5. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก
สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ 76000
โทรศัพท์ 056-717100 ต่อ 1206, 0805147744
Email : T.jib.pcru@hotmail.com
6. ประวัติการศึกษา บธ.บ.(บัญชี)
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
บช.ม.
มหาวิทยาลัยรังสิต
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย
 - การศึกษาวิจัยที่มีผลต่อการจัดทำงบการเงินล้ำซ้ำ และการวางแผนทางแก้ไข กรณีศึกษา : บริษัท ABD จำกัด (งานวิจัย)
 - คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนในจังหวัดเพชรบูรณ์ (บทความวิชาการ)

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ-นามสกุล นายเจน จันทรสุภาเสน
Mr. Jane Chantarasupasen
2. หมายเลขบัตรประชาชน 3501400250609
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
4. ตำแหน่งทางวิชาการ ไม่มี
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ 76000
โทรศัพท์ 056 717100, 0813862551
Email : jane.cha@pcru.ac.th
5. ประวัติการศึกษา วท.บ. (เคมี)
สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
บธ.ม. (การเป็นผู้ประกอบการ)
มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
บธ.ค. (บริหารธุรกิจ)
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย
หัวหน้าโครงการวิจัย
- การวิเคราะห์สารอินทรีย์ระเหยบางชนิดในตัวอย่างดินโดยใช้เฮดสเปต
แก๊สโครมาโทกราฟี. ทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2548
- การวิเคราะห์หารกรดแอสคอร์บิกในตัวอย่างน้ำผลไม้และยาเม็ดวิตามินซี
โดยใช้แคปปีลารีอีเล็กโตรฟอริซิส. ทุนอุดหนุนจาก
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2549
- แผนธุรกิจเกษตรปลอดสารพิษเชียงใหม่ (Business Plan of Hygienic in
Chingmai) 2549
- ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Strategic

Leadership with effectiveness of Information Communication and Firm on the stock Exchange of Thailand) 2556

- การส่งเสริมการค้าปลีกละมั่งน้ำดอกไม้แปรรูป ตำบลดงมูลเหล็ก จังหวัดเพชรบูรณ์. ทนอดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 2559

ผู้ร่วมโครงการวิจัย

- การผลิตเบียร์จากข้าวหอมมะลิ. ทนอดหนุนจากสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร(องค์การมหาชน)2546

- การวิเคราะห์เพื่อหามลพิษทางอากาศในอนุภาคฝุ่นในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน. ทนอดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย 2548